

Vader werd verrast door AMK op school en zat 2 jaar in therapie:

‘Nu snap ik dat een draai om de oren absoluut niet door de beugel kan’

De school van de dochter van Peter de Vries* belde dat er iets met zijn oudste dochter was en of hij en zijn vrouw zo snel mogelijk konden komen. Op school troffen ze, naast de vertrouwenspersoon van de school, iemand van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Er was een melding tegen hem gedaan wegens kindermishandeling. De Vries kreeg intensieve therapie bij De Waag. ‘Ik heb geleerd om tot tien te tellen in bepaalde situaties. En sorry te zeggen als ik iets verkeerd heb gedaan.’

‘Mijn dochter vertoonde volgens de vertrouwenspersoon symptomen die wezen op mishandeling. Ze was in zichzelf gekeerd, teruggetrokken en opmerkelijk stil. Bovendien had ze gezegd dat ze niet meer naar huis durfde, omdat ze bang voor mij was.’ De Vries schrok zich te pletter. Hij was zich naar eigen zeggen van geen kwaad bewust. ‘Ik was boos en ik had het gevoel dat ze een mes in mijn rug hadden gestoken.’

Destijds beseftte hij niet dat het in Nederland niet meer getolereerd wordt dat je je kind slaat en dat zelfs een ‘pedagogische tik’ bij de wet verboden is. Een paar weken voor dit bewuste gesprek was hij inderdaad nog fors tegen zijn dochter uitgevaren. Hij had uit woede, omdat ze in zijn ogen iets verkeerd had gedaan, tegen haar geschreeuwd, haar een draai om de oren gegeven en haar een trap ‘voor haar hol’ verkocht.

Therapie bij De Waag

‘Ik begreep toen niet dat mijn dochter dat wel tegen de vertrouwenspersoon gezegd had en niet tegen mij.’ Toch realiseerde hij zich dat het zo niet verder kon. Onder druk van het AMK meldde hij zich aan bij De Waag, het centrum voor ambulante forensische psychiatrie. Bij De Waag kwam hij bij systeemtherapeut Frans Thoonsen terecht.

Thoonsen is al van het eerste uur verbonden aan het ambulante deel van de Van der Hoeven Kliniek. ‘Al zo’n 20 jaar ben ik hier als behandelaar werkzaam. Mijn specialiteit is huiselijk en relationeel geweld. Samen met de politie, het OM en de reclassering doen we er alles aan om dit soort geweld sneller aan te pakken en te voorkomen dat problemen in de huiselijke sfeer helemaal uit de hand lopen.’

Bagatelliseren

Hij herinnert zich nog goed dat De Vries in het eerste gesprek net deed alsof er eigenlijk niets aan de hand was. ‘Zoals veel mannen die hier komen had hij heel sterk de neiging om alles te bagatelliseren. Hij kon er niet over uit dat een zogenaamde tik of een draai om de oren absoluut niet meer kan. Wat me ook opviel was dat hij een nogal sombere aard had.’ In een latere sessie bleek De Vries in elk geval niet aan een depressie te lijden. Wel is hij een binnenvetter die alles opkropt en zich dan thuis met periodieke driftbuien afreageert.

Het is beleid bij De Waag om mannen als De Vries eerst een groepstraining te laten volgen. Alleen als ze door persoonlijkheidsstoornissen of vanwege de taalbarrière niet in een groep kunnen functioneren, wordt er gekozen voor een individuele aanpak. In de zogeheten veilig huisgroep praten zo’n negen - merendeels - mannen 10 weken lang elke week over wat ze hun partner of kinderen hebben aangedaan.

Geweldsimpulsen onder controle krijgen

Het zijn geen vaste groepen, maar om de paar weken stromen er weer nieuwe kandidaten in. ‘Elke keer dat er een nieuwkomer is, moeten de groepsleden zich aan elkaar voorstellen’, zegt Thoonsen. ‘Iedere keer moeten ze dan ook praten over wat ze gedaan hebben en waarom ze in deze groep zitten. Of ze willen of niet: ze moeten telkens weer hun daden onder ogen zien.’

De bedoeling van de training is dat de mannen controle leren te krijgen over hun geweldsimpulsen en de verantwoordelijkheid nemen voor hun daden. ‘Als begeleiders stimuleren we heel sterk dat de groepsleden elkaar aanspreken op hun gedrag en dat ze onderling in discussie gaan over wat je wel en niet kunt maken bij je partner of je kinderen. Die debatten kunnen er fel aan toegaan, en dat is ook precies de bedoeling. Op die manier leren ze dat hun gewelddadige gedrag absoluut niet door de beugel kan.’

Zelf verantwoording nemen

Zowel voor De Vries als in de beleving van de systeemtherapeut was de groepstraining het sleutelmoment in zijn behandeling. 'Na een paar sessies merkte je dat hij stopte met zijn gedrag te bagatelliseren', aldus Thoonsen. 'Hij ging zich realiseren dat hij zelf verantwoordelijk was voor hoe hij zich ten opzichte van zijn dochter misdragen had. Ook werd hem langzamerhand duidelijk dat zijn driftbuien mede veroorzaakt werden door zijn weinig assertieve gedrag op zijn werk. En omdat hij in zijn vrije tijd veel te veel hooi op zijn vork nam.'

Bij zijn baas durfde De Vries namelijk nooit nee te zeggen als zijn leidinggevende hem weer een met een nieuwe opdracht belastte, terwijl hij zijn handen nog vol had aan zijn normale werkzaamheden. En in het verenigingsleven stapelde hij al even makkelijk functie op functie. Door al die stress die daaruit voortkwam, kreeg met name zijn dochter het om de zoveel tijd hard te verduren.

Een pedagogische tik niet onschuldig

In de training ging De Vries begrijpen dat hij zijn leven lang al die spanning aan het opkroppen was en leerde hij de signalen op te pikken als zijn spreekwoordelijk emmertje dreigde over te lopen. 'Ik merkte door naar de verhalen van die anderen te luisteren dat ik niet de enige was die daarmee omhoog zat. En door wat zij vertelden, zag ik ook wat ik zelf allemaal verkeerd deed.'

Daarnaast kwam hij erachter dat zo'n zogenaamde pedagogisch tik helemaal niet zo onschuldig is. 'Het richt veel meer schade aan bij zo'n kind dan ik gedacht had. En hetzelfde geldt eigenlijk voor mijn verbale uitvallen. Bij mijn dochter komt dat heel hard aan. Ik begreep toen pas dat ze daar vreselijk bang van werd. Het is nu eenmaal een heel gevoelig meisje.' En wat zeker ook meespeelde was dat hij zag dat veel van zijn groepsgenoten in scheiding lagen. 'Ik dacht bij mezelf: zover kan het dus komen als je niet uitkijkt. Dat wilde ik koste wat kost voorkomen, want mijn gezin is mij heel veel waard.'

De dreiging van slaan was er nog

Na het groepsprogramma oordeelde systeemtherapeut Thoonsen dat de behandeling van De Vries nog niet af was. 'Ik achtte het risico dat het weer mis zou gaan vrij groot. Slaan deed hij niet meer, maar de dreiging was er nog steeds. Dat bevestigde ook zijn vrouw. Ook bleken de ouders nog problemen te hebben met de opvoeding.'

Vandaar dat de systeemtherapeut voorstelde om de behandeling voort te zetten met partnertherapie en af en toe gesprekken waar ook de kinderen bij waren. Maar eerst moest de veiligheid goed geregeld zijn. Daarom werd er een veiligheidsplan opgesteld. Daarin legde het gezin vast wat er moest gebeuren als het met De Vries weer mis dreigde te gaan. Als hij bijvoorbeeld een driftbui aan voelde komen, moest hij voortaan een *time out* nemen en zich terugtrekken op zijn computerkamer.

De Vries: 'Wat ook goed helpt is om eerst tot 10 te tellen als het uit de hand dreigt te lopen. En erover te praten als ik de stress voel oplopen.' Voor het geval hij zich niet aan de afspraken houdt, is het de taak van zijn vrouw om hem daar weer aan te herinneren.

Excuses aanbieden

Tijdens de therapie ging De Vries toch nog een keer in de fout. Zijn dochter was kwaad op haar ouders en schold ze uit voor rotte vis. Hij kon zich niet beheersen en gaf haar een klap. Hij weet nog dat hij dacht: 'Oh oh, ik ben weer terug bij af!' Hij schaamde zich dood voor wat hij gedaan had. 'Ik herinner me nog dat ik met lood in mijn schoenen naar onze volgende afspraak bij De Waag ben gegaan. Nou krijg ik op mijn kloten, dacht ik.'

Voor Thoonsen was het evenwel niet echt een verrassing dat hij een terugval had gehad. 'Ik bouw altijd in dat dat kan gebeuren. Waar het om gaat, is hoe een cliënt ermee omgaat. De Vries vertelde me dat hij er enorm veel spijt van had gehad, hij zijn excuses aan zijn dochter heeft aangeboden en haar getroost heeft. Dat geeft aan dat hij weliswaar weer in zijn oude fout is vervallen, maar dat hij wel geleerd heeft om zijn fout toe te geven en daar iets mee te doen. Dat is een van de effecten van de groepstraining geweest. Hij heeft dus duidelijk vooruitgang geboekt.'

Sorry zeggen

Medio vorig jaar is met wederzijdse instemming de therapie beëindigd. De Vries kijkt er met grote tevredenheid op terug. 'Ik ben eigenlijk helemaal niet zo'n prater. Maar bij De Waag heb ik geleerd om te praten als er iets is. En om sorry te zeggen als ik wat verkeerd heb gedaan. Hoewel me dat nog altijd niet gemakkelijk afgaat.'

Hij is ook erg te spreken over het vakmanschap van zijn behandelaar: 'Ik heb groot respect voor Thoosen. Hij heeft zijn werk goed gedaan. Ik kan niet anders zeggen dan dat de behandeling bij mij gewerkt heeft.' Sinds zijn eenmalige terugval heeft hij zich redelijk goed weten te beheersen. Niet dat hij zich nooit meer boos maakt op zijn dochter. 'Maar ik weet nu dat ik eerst maar eens tot 10 moet tellen.' Ook de therapeut is content met het resultaat. 'Ik denk dat de behandeling goed geslaagd is. De Vries heeft manieren geleerd om zich te beheersen, hij heeft inzicht in zichzelf gekregen, en zijn vrouw weet dat als het nodig is ze kan ingrijpen.'

Zijn les geleerd

De behandeling heeft alles bij elkaar ietsje langer geduurd dan gebruikelijk. 'Meestal duurt het zo'n anderhalf jaar. Bij hem zijn we twee jaar bezig geweest, maar het resultaat is er ook naar. Ik heb bij het afscheid wel gezegd dat ze tijdig hulp moeten zoeken als ze er samen niet uitkomen.' Het lijkt er echter op dat De Vries zijn les geleerd heeft. 'Ik hoop', zegt hij op het einde van het gesprek, 'dat anderen wat aan mijn verhaal hebben. Dat ze beseffen dat je je bij kinderen in de hand moet houden en dat je nooit en te nimmer een kind mag slaan.'

De naam Peter de Vries is gefingeerd